

مفاهیم و مصداق‌های معنویت در میان سرخ‌پوستان آمریکا^۱

برگردان: مجتبی ترکاشوند

اعتقادات مذهبی، آداب و رسوم و اشیاء مقدس که در این متن معرفی می‌شوند، نزد اقوام مختلف کانادا گوناگون و متفاوت است. به خوانندگان پیشنهاد می‌شود برای جمع‌آوری اطلاعات تکمیلی در مورد آداب و رسوم و مفهوم اشیاء آیینی هر قوم به پیشکسوتان^۲ قبایل و اقوام هر منطقه مراجعه کنند.

دایره زندگی^۳

«شاید دیده باشید که سرخ‌پوستان کارهایشان را با طی مسیری دوار انجام می‌دهند و باور دارند که قدرت جهان از طریق دایره‌ها اعمال می‌شود و هر چیزی گرایشی به این حرکت دورانی دارد. در گذشته که ما ملتی قوی و خوشبخت بودیم، تمام انرژی‌مان را از حلقه مقدس^۴ می‌گرفتیم. این حلقه مادامی که بخوبی حفظ شود، شکوفایی و خوشبختی ما را تضمین می‌کند.

تصویر ۱: چپق مقدس، کیسه دارو و بسته تنباکو

¹ Gendarmerie royale du Canada, « Spiritualité chez les Autochtones », consultable sur : <http://www.rcmp-grc.gc.ca/abo-aut/spirit-spiritualite-fra.htm>

^۲ برای معادل یابی واژه « Anciens » که اشاره به افراد با تجربه، حکیم و مطلع و در عین حال مورد احترام قبیله دارد و ممکن است مسن یا حتی از بین جوانان باشند، می‌توانستیم واژه‌های «کهنسال» یا «قدیمی» و « پیر» ... جایگزین نماییم که با توجه به مفاهیم، لغت پیشکسوت را برگزیدیم. (م)

³ Cercle de vie

⁴ Anneau sacré

درخت سرسبز در مرکزش از یک دایره چهار قسمتی تغذیه می‌کند. شرق نوید بخش صلح و دوستی و روشنایی است؛ جنوب گرما را به ذهن می‌آورد و غرب باران را. شمال هم با خودش سرما و بادهای قدرتمند و نیز قدرت و سخت‌کوشی را به همراه دارد. این دانش از جهان بیرونی و از طریق دین به ما رسیده است. نیروهای عالم همیشه در مسیری دوار عمل می‌کنند. برای نمونه آسمان گرد و دایره‌ای شکل است و شنیده‌ام که زمین نیز مثل یک گوی کروی است. باد نیز وقتی با قدرت حرکت می‌کند به شکل گردباد ظاهر می‌شود. پرندگان لانه‌های خود را به شکل منور می‌سازند زیرا آنها نیز فطرتی شبیه ما دارند. خورشید نیز در آسمان در مسیری دایره‌ای به دور ما می‌چرخد، ماه نیز همینطور؛ و هر دوی این اجرام آسمانی شکل و حجمی کروی دارند. حتی فصل‌ها هم در مسیر دوار بزرگی حرکت می‌کنند و به تناوب روی یک دایره بسته، جایگزین یکدیگر می‌شوند. زندگی بشر نیز در مسیری حلقه‌ای یا دایره‌ای از کودکی آغاز و به کودکی ختم می‌شود. سایر مخلوقات حیات نیز به همین شکل عمل می‌کنند. خیمه‌های قبایل ما مانند لانه پرندگان گرد بودند و در شکلی حلقه‌ای چیده می‌شدند و حلقه ملی ما را به وجود آوردند، لانه لانه‌ها، ما فرزندانمان را به خواست روح اعلی بزرگ می‌کردیم»^۵.

الف. آداب و رسوم

فرهنگ سرخ‌پوستان سنتی آمریکا روندی خاص و پویا دارد و حامی شکوفایی خارق‌العاده و آرمانی فرد است. سرخ‌پوستان در فرهنگ معنوی غنی خود بر مفاهیمی همچون تعالی شخصیت و بالندگی و عزت‌نفس تکیه می‌کنند. حیات معنوی آنان بر پایه این باور است که پیوند عمیقی میان داده‌های طبیعت و تمامی گونه‌های بنیادی زندگی بازمین مادر وجود دارد.

۱. حلقه شفابخش^۶

نماد دایره در اعتقادات و باور سرخ‌پوستان آمریکا جایگاهی ویژه دارد و بیشتر در قالب گفتار شفاهی، دهان به دهان و نسل به نسل منتقل شده تا به صورت کتبی و نوشتاری. این مفهوم همچنین در صنایع دستی و هنری آنان و نیز در آیین‌هایشان نمود یافته است. در این فرهنگ، زنان و مردان جامعه، چونان تجلی‌های فردی قدرت‌های جهان، توسط جنبشی دوار یا جنبشی مارپیچ و بی‌پایان در زندگی به جنبش در می‌آیند و تغذیه می‌شوند. این مسیر دوار به عنوان حلقه شفابخش شناخته می‌شود. انسان‌ها با زندگی کردن، نفس کشیدن و جابجا شدن و به جنبش درآوردن شدید این جنبش دوار به این امیدند که با لرزش این دایره هماهنگ شوند. هر شخص می‌تواند زمانی با درک راهبردهای این حلقه چگونه زیستن و تفاهم با محیط خود را کشف کند.

۲. چهار جهت اصلی

^۵ به نقل از بلک الک، مشاور معنوی اقوام سیوکس اوگلا در سال ۱۹۳۰.

Cf. Black Elk, Conseiller spirituel des Sioux Ogala en 1930, pp 198-200.

^۶ La roue-médecine

هر یک از جهت‌های چهارگانه نمود فهمی متفاوت [از جهان] اند و هیچ یک برتر یا معنادارتر از دیگری نیست. همواره تأکید بر آن است که فرد با تلاش و واکاوی این چهار جهت اصلی، طبیعت خودش را در پیوند با جهان پیرامونش درک کند.

چهار نقطه مشخص روی دایره قطب‌نما، جهت‌های چهارگانه را متجلی می‌کند و تجسد چهار نیروی بزرگ متفاوت طبیعت است که با چهار فصل و چهار صفت مشخص می‌شود.

به شمال حکمت نسبت داده می‌شود، رنگ سفید به آن تعلق دارد و حیوان محبوب و نمادینش بوفالو است. شمال حامل قدرت و استقامت است. از سوی جنوب، جایگاه بی‌گناهی، گرما و رشد و نمو بعد از زمستان می‌آید. رنگ آن سبز و گاهی قرمز و جانور جادویی‌اش موش است. غرب جایگاه خوداکاوی^۷ و پرسش از روان است. این جهت با رنگ سیاه و باران و خرس همگن است. شرق با نشان عقاب تشخیص یافته است. رنگ آن رنگ طلایی است که رنگ اشعه خورشید و تولد روز و روشنگری است. شرق صلح و نور به ارمغان می‌آورد.

برای درک مفهوم دقیق حلقه شفا بخش، لازم است بدانیم که انسان در مسیر زندگی‌اش چهار تپه را پشت سر می‌گذارد: کودکی، جوانی، پختگی و کهنسالی. این مراحل در آیین‌ها به عنوان چهار مرحله اصلی زندگی شناخته می‌شوند و با چهار جهت اصلی همگون هستند.

اولین تپه جنوب است، وادی معصومیت و اعتماد که کودک به دنیا می‌آید. تپه دوم غرب است و به خوداکاوی، انزوای شبانگاهی و مکاشفه مرتبط است. در این مرحله انسان با سیر و سلوک، حضور پیوسته روح اعلی را درک می‌کند.

در همین مرحله صفات و ویژگی‌های حیوانی بت‌واره در روح سرخ‌پوست جوان رسوخ می‌کند و تشکیل‌دهنده بخشی از نامش می‌شود (بوفالوی نشسته، اسب دیوانه، گوزن سیاه و غیره...). این روح خیال‌پرداز در درون نوجوان جای می‌گیرد و به درجات متعالی معنوی سوقش می‌دهد و نگرشی به وی اعطا می‌کند که راهنمای زندگی‌اش باشد.

تپه بلوغ و پختگی که از شمال سر بر می‌آورد مبین کشف توانایی‌ها و تمایلات است. بستر بازشناسی است و هر عملی جستجویی است برای دانایی. در این وادی رشته عمیق الفت با زندگی گسترده می‌شود.

آخرین تپه در شرق قرار دارد و به دوران کهنسالی منسوب است. مرحله آرامش، تفکر و تعقل است و پیشکسوت‌ها، از آنجا که شادی، رنج و تجارب و پیچ و خمهای زندگی را می‌شناسند، می‌توانند تجارب خود را به جوان‌ترها منتقل کنند.

⁷ Introspection

۳. مراسم

مراسم اصلی‌ترین و سلیقه‌ بیان اعتقادات مذهبی محسوب می‌شود. برپا کننده مراسم یا پیشکشوت همواره دقت دارد که آداب مذهبی به صورت صحیح و کامل اجرا شوند. در اینجا برای آنکه مفهوم مراسم مخدوش نشود از نوشتار خیری نیست، بلکه آموزه‌ها از پیشکشوتی به پیشکشوت دیگر به روش شفاهی منتقل می‌شود.

۳. پیشکشوتان

پیشکشوت ممکن است زن یا مرد باشد. وجه تمایز اساسی او با دیگران دانایی فراوان اوست که با گذر عمر و تجربه به دست آورده است. البته پیشکشوت الزاماً سالخورده نیست. آفریدگار بزرگ گاه روح یک جوان بومی را بر می‌گزیند و به کمال می‌رساند. استعداد معنوی پیشکشوتان با یکدیگر متفاوت است. برخی می‌توانند تعبیر خواب کنند و برخی دیگر در مراسم ریاضت^۸ شفاگران یا گیاه‌شناسان ماهری هستند.

۴. ادعیه و مناجات

سرخ‌پوستان آمریکای شمالی در دعاهای فردی یا جمعی با آفریدگار بزرگ ارتباط برقرار می‌کنند.

۵. چپق مقدس^۹

تصویر ۲: از بالا به پایین: توتون طبیعی، ریشه کالاموس، گیاهان معطر و تنباکو، بذر تنباکو. (سمت چپ) مریم گلی. (سمت راست) پوست درخت سدر. رنگ پارچه‌های زیر اقلام به طور نمادین برگزیده شده‌اند: آبی در بالا نماد آسمان است، چهار رنگ دیگر نماینده رنگ نژادهای مختلف بشریت، یعنی سفید، زرد، سرخ و سیاه می‌باشند.

^۸ Sudation: مراسم ریاضت و خودسازی در چادر مخصوص.

^۹ Camulet

در مراسم دعای فردی یا جمعی که هر دعا با دود گیاه مورد استفاده توزیع می‌شود، چیق سنتی مقدس دود می‌شود. چیق اندازه ثابتی ندارد. روی لوله بعضی از آنها را با مروارید یا چرم تزیین می‌کنند. روی بدنه بعضی دیگر شکل‌های هنری حکاکی می‌شود و یا داخل سری چیق را نقره‌کوبی می‌کنند. جنس سر چیق ممکن است از چوب یا منیزیم باشد که در برخی موارد به شکل حیوانات توتمی (عقاب با بال‌های گسترده) یا حیوان مقدس دیگری خاتم کاری یا حکاکی می‌شود.

در صورت جابجایی باید چیق را از هم باز کنند. این وسیله به فرد خاصی تعلق ندارد بلکه متعلق به همه اعضای قبیله است. نگهدارنده چیق در عین حال امانتدار آن هم است. اگر به سرخپوستی حق نگهداری چیق داده می‌شود، این لیاقت به صورت عملی و طی مراسمی مذهبی به وی اعطا می‌شود. طبق قانون، چیق بر طبق آیین‌های دقیق روزه‌داری و پاکسازی به نگهبان دیگری سپرده می‌شود. بعضی چیق‌ها مختص مردان و بعضی دیگر ویژه زنان است و هر کدام از آنها در صورتی که با فردی از جنس مخالف تماس یابد، ناپاک می‌شود.

۶. مراسم چیق

مراسم چیق یک آیین مهم است که با ریاست پیشکسوت‌ها برگزار می‌شود. شرکت‌کنندگان به شکل دایره می‌نشینند. یک دسته از گیاهان خوش بو (یکی از چهار گیاه مقدس) را آتش می‌زنند و مانند عود و کندر دود آن را در فضا پراکنده می‌کنند و با این کار، پیروان را پیش از روشن کردن چیق، پاک می‌کنند. همچنین سوزاندن گیاه خوشبو، نماد اتحاد است تا به تعبیری، دلها و ارواح همه در یک جسم گرد آیند.

تصویر ۳: گیاهان مقدس: سدر، مریم‌گلی، کلاف گیاهان خوش بو، ریشه کالاموس، برگ صنوبر و تنباکو.

پیشکسوت کبریت را روشن می‌کند و آن را به نزدیک‌ترین نقطه به دسته گیاه خوشبو می‌برد، با یک پر عقاب آتش گیاه را شعله‌ور می‌کند و دود به راه می‌اندازد. سپس آنرا به نزد تک تک شرکت‌کنندگان می‌برد. هر شرکت‌کننده با چهار حرکت دست دود را به سمت سر و بدن خود هدایت می‌کند. در این فاصله، پیشکسوت گیاه را با همان آتش اولیه روشن نگاه می‌دارد تا همچنان بسوزد.

پیشکسوت سپس سر چپق را با تنباکو پر می‌کند و آن را به سوی چهار جهت اصلی بلند می‌کند. برخی قبایل غرب این حرکت را از غرب آغاز می‌کنند، در حالی که قبایل شرق ترجیح می‌دهند با روح شرق، که محل طلوع نور و شروع روز و منبع حکمت است، الفت یابند. پیشکسوت آنگاه به جنوب متمایل می‌شود که روح حامی زایش بعد از زمستان است. سپس به غرب، مرکز و کانون ارواح مردگان بر می‌گردد. او سرانجام به شمال ادای احترام می‌کند، ستمی که بدن را شفا می‌دهد و پاک می‌کند. در دعای اصلی که به افتخار یک شرکت کننده در مراسم یا یک متوفی یا فردی غایب برگزار می‌گردد، ارواح احضار می‌شوند. چپق در میان اعضای حلقه یکی پس از دیگری دست به دست می‌شود و به افتخار تمامی موجودات عالم و ارواح یاری‌گر که ناپیدا اما همیشه حاضر و هدایت‌گر بشرنند، دود می‌شود. آخرین پُکهای دود به افتخار روح اعلی هستند. در شیوه دیگری از مراسم چپق، حلقه مقدس باجزییاتی که گفته شد اجرا می‌شود با این تفاوت که در برخی مراحل کار شرکت کنندگان اجازه دارند با جمعیت سخن بگویند.

۷. روزه

شمار رو به فزونی از سرخ‌پوستان آمریکا روزه می‌گیرند که روشی است برای برانگیختن معنویت. پیشکسوت شرایط و چارچوب لازم برای هدایت روزه‌دار را در اختیارش می‌گذارد. روزه‌دار باید در طول مدت زمان کاملاً معین از هر نوع خوراکی یا نوشیدنی بپرهیزد. پیشکسوت مسئول به همراه یک پزشک وضعیت سلامت روزه‌دار را پیش از آغاز روزه‌داری ارزیابی می‌کنند.

۸. کلبه خودسازی^{۱۰}

کلبه خودسازی اصولاً برای مناجات‌های گروهی استفاده می‌شود و چارچوبی تشریفاتی برای انجام مناسک شفا و تطهیر روح و نیز آیین روزه محسوب می‌شود. اغلب موارد روزه‌داری با مراسم ریاضت قبل و پس از آن همراه است.

ساختار کلبه در قبایل مختلف متفاوت است. این کلبه معمولاً به شکل کلبهٔ اینوییت‌ها و با ارتفاع حدود پنج پایی ساخته می‌شود. مدت زمان لازم برای ساخت آن یک ساعت و نیم است و از شاخهٔ نرم و انعطاف‌پذیر درخت بید استفاده می‌شود. تعدادی پوست روی آن قرار داده می‌شود تا نور به داخل نفوذ نکند. تعداد هشت نفر می‌توانند درون این کلبهٔ تاریک بنشینند.

در وسط کلبه یک فضای خالی و مقدس قرار دارد که هرگز استفاده نمی‌شود، کسی آنجا پا نمی‌گذارد و چیزی روی آن قرار داده نمی‌شود. پیشکسوت قبیله این مکان را با دود گیاهان خوشبو و تنباکو متبرک می‌کند. تعدادی سنگ را که قبلاً داغ کرده‌اند در این مکان قرار می‌دهند و مقداری آب روی آنها می‌پاشند. دربان چهار بار درب

¹⁰ Loge à sudation

کلبه را باز می‌کند تا چهار قطعه سنگ دیگر (نماد چهار جهت مقدس) و یک چیق آماده دود شدن به داخل بیاورد. کلبه خودسازی ممکن است بعد از مراسم برچیده شود اما اغلب آن را برای مراسم بعدی برافراشته نگاه می‌دارند. گفتنی است که ورود به کلبه خودسازی بدون همراهی یک پیشکشوت ممنوع است.

۹. میهمانی‌ها

برخی آیین‌ها از جمله تعریق بهداشتی^{۱۱} مستلزم آنند که شرکت‌کننده در آن غذایی بخورد. در پاره‌ای از این آیین‌ها خوراکی‌های خاصی وجود دارد. برای مثال غذای مقدس قبیله سولتو^{۱۲} برنج دیم، ذرت، توت فرنگی و گوشت گوزن است. غذای مقدس کری‌ها^{۱۳} معمولاً شامل نان متبرک شده، سوپ، گوشت شکار و قدری میوه (زالزالک کوهی یا آلبالوی منطقه ویرجینیا) است. برای سرخ‌پوست‌های منطقه غرب غذای مقدس عبارت است از نوعی خوراک ماهی که با دستوری ویژه تهیه شده است. اگرچه غذای هر قوم با دیگری متفاوت است، اما اهمیت نمادین آن در همه جا یکسان است.

۱۰. زنگوله‌ها^{۱۴}

وقتی شخصی بیمار می‌شود زنگوله‌ها را به منظور جلب روح حیات به صدا در می‌آورند. پیشکشوتان همچنین از این وسیله برای احضار ارواحی بهره می‌جویند که بر چهار جهت حکمرانی می‌کنند. به این ترتیب به شرکت‌کنندگان در مراسم خودسازی که در جستجوی پاکسازی روحی و جسمی‌اند، کمک می‌شود که حیاتی تازه بیابند.

۱۱. طبل^{۱۵}

طبل‌ها نبض ملت و جهان هستند و بنا بر نوع کاربرد اندازه‌های متفاوتی دارند. از آنجا که طبل وسیله‌ای محترم و مقدس به شمار می‌رود، به دقت از آن مراقبت می‌شود تا مبادا کسی در اثر مستی حاصل از الکل یا منگی حاصل از مواد مخدر به آن نزدیک شود. در طی مراسم کسی اجازه ندارد روی طبل خم شود یا شیئی را روی آن قرار دهد.

۱۲. سوت از جنس استخوان عقاب^{۱۶}

وقتی رقااص به طبل‌ها نزدیک می‌شود بر سوتی از جنس استخوان عقاب می‌دمد و طبل‌زن‌ها نیز با آهنگی متناسب پاسخش را می‌دهند. وی چهار بار به احترام طبل، رقااصان و روح عقاب سوت می‌کشد و چهار قطعه خوانده می‌-

¹¹ Suerie hygiénique

¹² Saulteux

¹³ Les Cris

¹⁴ Hochets

¹⁵ Tambour

¹⁶ Sifflets en os d'aigle

شود، یعنی به ازای هر سوت یک قطعه. برای جلوگیری از تکرر در هر مراسم، قوانین و مقررات سختی وضع می‌شود.

۱۳. گیاهان و بخور

سدر، مریم‌گلی، تنباکو و گیاه خوشبوی وانیلاگراس^{۱۷} چهار گیاه مقدس در نزد سرخ‌پوستان هستند. دود کردن آنها نماد معنویت عمیق است. سدر و مریم‌گلی دور کننده نیروهای منفی در هنگام عبادت هستند.

سدر مظهر نیکی است و برای احضار ارواح نیک سرشت به کار می‌رود. گاه پیش می‌آید که پیش از آغاز جشن شکارچی^{۱۸} شرکت کنندگان زیورآلات، طبل و سایر وسایلشان را با این گیاه عطر اندود می‌کنند. سرخ‌پوستان در مراسم عبادی فردی یا جمعی خود از این چهار گیاه استفاده می‌کنند و هر یک به قبیله‌ای خاص منسوب است. این چهار گیاه با هم یا به صورت تکتک استفاده می‌شود، درست مانند مراسم بخور دادن که معمولاً در پوسته صدف دریایی یا ظرفی مثل آن انجام می‌شود و در یک حلقه دست به دست می‌شود.

۱۴. کیسه‌های درمانی^{۱۹}

کسی که بخواهد از مساعدت و حمایت ارواح جهت‌های چهارگانه بهره‌مند گردد می‌تواند تجویزات گیاهی پیشکسوت را درون کیسه‌ای قرار داده و همراه خود نگاه‌دارد. در عین حال سرخ‌پوستان نباید هیچ جسم دیگری را درون کیسه قرار دهند زیرا توهین به اعتقادات تلقی می‌شود. البته باید گفت که گیاه پیوت^{۲۰} که یک روان‌گردان است و از قدیم در بعضی مناطق آمریکا مصرف می‌شود، عموماً جایی در فرهنگ بومیان کانادا ندارد. برخی گیاهان دیگر و یا فضولات و اجزای حیوانات مثل درخت بید زرد، بیضه سمور و یا مدفوع خشک شده گوزن نیز ممکن است پودر شده و همراه گیاهان معطر در آیین‌ها سوزانده شوند.

(ب) آیین‌های مذهبی

۱. پو

گروهی معتقدند واژه «powwow» متعلق به زبان آلتونیکان و به معنی خواب دیدن است. پو سنتی کهن در نزد سرخ‌پوستان آمریکا است. این مراسم فرصتی را برای گفتگو و سرود خوانی بعد از مراسم مذهبی فراهم می‌آورد. در برخی فرهنگ‌ها مراسم پو به خودی خود یک مراسم دینی تلقی می‌شود که در آن نام‌گذاری یا گرامیداشت خویشاوندان انجام می‌گیرد.

¹⁷ vanillagrass

¹⁸ pow

¹⁹ Sacs-médecine

²⁰ Peyotl

۲. جشن هدیه^{۲۱}

اگر خانواده‌ای بخواهد ورود رسمی یکی از اعضایش را به حلقه رقص جشن بگیرد یا فوت یکی از عزیزانش را گرامی بدارد یک جشن هدیه را در مراسم پو ترتیب می‌دهد. این سنت مروج انفاق به دیگران است. اهدای هدایایی مانند پتو، گردنبند، دستبند مروارید، صنایع دستی و... به دوستان و مدعوین با آوازه‌ها و رقص‌هایی متناسب همراه است.

امروزه مراسم پو بعنوان مناسبتی اجتماعی تلقی نمی‌شود اما گرامیداشت‌ها و دیگر اعمال مذهبی در این مراسم همچنان جایگاه مهمی دارند. در این مراسم شرکت کنندگان می‌رقصند، ضیافت بر پا می‌کنند، تفریح می‌کنند و از ایام خوب به نیکی یاد می‌کنند. همگان به میراث سنتی افتخار می‌کنند و به دنبال آن دوستی‌های جدید ایجاد و روابط قدیمی محکم‌تر می‌شوند. بنابر اعتقادات گذشتگان، این گردهمایی شادانه سبب اتحاد و حل مشکلات است و ملت‌ها برای برپایی جشن زندگی با یکدیگر هماهنگ می‌شوند.

۳. مدیحه‌سرایی

چنان که از عنوان پیداست، مراسم مدیحه به منظور تجلیل از فرد یا افراد اجرا می‌شود. با آغاز این مراسم شرکت کنندگان باید از جا بر خیزند و کلاه از سر بردارند.

پو مراسمی سنتی است که روابط اجتماعی را تسهیل می‌کند اما همچنین وظیفه‌ای بر دوش میهمانانش نمی‌گذارد. میهمانان می‌توانند با رقصان و خوانندگان داوطلب همراهی کنند. مراسم پو، چه به منظور رقابت باشد چه معمولی، از این ویژگی برخوردار است که تمام ملت‌ها را برای پاسداشت زندگی دور هم جمع می‌کند.

۴. سرود آغازین

در طی سرود آغازین، یعنی سرود پرچم و دعا، تماشاچیان باید برخیزند و کلاه از سر بردارند. یک صف که با لباس‌های رنگی مشخص است آغاز هر مرحله رقص را اعلام می‌کند. جمعی از مدعوین مشخص به همراه گروه-های مختلف رقصان به دنبال حمل‌کننده عصای درخشان روی صحنه می‌روند و با آهنگ موزون طبل، حرکت-های موزونی متناسب با مسیر حرکت خورشید در آسمان اجرا می‌کنند. شرکت‌کنندگان به ترتیب زیر وارد صحنه می‌شوند: حمل‌کننده عصای درخشان، حمل‌کننده پرچم، افراد مشخص و شاهزاده‌خانم‌ها، رقصان مرد و زن، جوانان و کودکان. همه شرکت‌کنندگان باید پشت سر هم حرکت کنند در غیر این صورت امتیاز از دست داده و حذف می‌شوند.

۵. عصای درخشان^{۲۲}

²¹ Potlatch

عصای درخشان در نزد بسیاری از قبایل شمال آمریکا نماد مهمی به شمار می‌رود. عقاب مظهر روح پرنده طغیانگر است. اوست که آشیانه‌اش را در عالم ماوراء می‌سازد و مراقب ساکنان دنیای ماست. عقاب شکار نمی‌کند مگر برای تأمین خوراک خود و خانواده‌اش. عقاب را صاحب صفات دیگری هم می‌دانند: شعور، قدرت، سرعت، زیبایی و خیرخواهی. عصای درخشان نماد تکریم خالق تمام هستی است.

۶. استغاثه^{۲۲}

تمامی رویدادهای مهم با یک دعا که توسط یکی از پیشکسوتان مورد احترام خوانده می‌شود، آغاز می‌گردد. طبق سنت، ملت‌های نخستین هرگز به معنای امروزی «کشیش» نداشتند، بلکه بیشتر از سران معنوی بهره‌مند بودند. هرگاه از آنها می‌خواستند تا برای قبیله دعا کنند، به عنوان احترام به وی و به قدرت‌های معنوی، مقداری تنباکو هدیه می‌دادند. بطور مرسوم، شکارچیان و جمع‌کنندگان شکار با اهدای تنباکو قدرشناسی و احترام خود را نثار حیات سلب شده از شکارشان می‌کردند.

۷. سرود پرچم^{۲۳}

تکریم جنگاوران کهنه‌کار و مبارزان یک سنت بسیار ریشه‌دار در فرهنگ سرخ‌پوستان آمریکا است و مربوط به دورانی است که مبارزان دفاع از قبیله را تأمین می‌کردند. در آن جوامع که بر اصول زندگی جمعی مبتنی بود، جنگاوران کهنه‌کار به دلیل به خطر انداختن جانشان برای دیگران مورد تکریم بودند.

تعدادی سرود ویژه نیز به افتخار کسانی که به خدمت سربازی می‌روند خوانده می‌شود. همچنین از جنگاوران کهنه‌کار به عنوان حاملان پرچم دعوت می‌شود تا در حالی که به افتخارشان سرودی خوانده می‌شود، پرهای عقاب را حمل کنند. افتادن پر عقاب بر زمین در طول مراسم پو خطایی بزرگ تلقی می‌شود. پر عقاب باید با نظارت یک پیشکسوت یا رهبر معنوی مورد احترام قبیله و یا یکی از جنگاوران کهنه‌کار حمل شود. تمام تماشاگران این مراسم باید از جا برخیزند و کلاه از سر بردارند. عکس‌برداری ممنوع است.

۸. رقاصان سنتی

قدمت رقص‌های سنتی به زمانی باز می‌گردد که جنگجویان پس از بازگشت به موطن، داستان مبارزاتشان را با حرکات بدن بازگو می‌کردند؛ یا زمانی که شکارچیان پس از بازگشت از شکاری سودمند، ماجرای تعقیب شکارشان را با حرکات سر و دست شرح می‌دادند.

²² Bâton à exploits

²³ Invocation

²⁴ Chanson au drapeau

لباس رقصان غالباً با مروارید و یا خارهای به رنگ خارپشت^{۲۵} تزیین می‌شود و برایش یک دُم نمایشی با پر عقاب تهیه می‌کنند. رقص ممکن است اشیایی بر خود بیاویزد که نماد جنگاوری باشند. مثلاً پر، سلاح، چوبدستی، یا حلقه شفابخش به همراه داشته باشد که نشانه حکمت چهار جهت است و مصداق اتحاد و حلقه اشیاء. رقصان بنا به استعدادشان در حفظ تعادل و رعایت ضرب‌آهنگ طبل ارزیابی می‌شوند و اینکه بتوانند همزمان با موسیقی از حرکت بازایستند، در حالی‌که هر دو پایشان بر زمین باشد.

۹. رقص گیاه مردان^{۲۶}

تصویر ۴: پر عقاب

امروزه در مراسم رقص گیاه به جای بوته‌های گیاهان که در گذشته به کمر بند می‌بستند، چند دسته پارچه رنگی ریش‌ریش شده قرار می‌دهند. بسیاری از رقصان کلاهی از پولیش پُفی و یا کمر بندی از پر کلاغ بر تن می‌کنند و یک سوت از جنس استخوان عقاب به همراه دارند که نشانی از اقوام اوماها^{۲۷} است، قومی که مبتکر این رقص است. در این رقص، حرکت ویژه‌ای وجود ندارد ولی رقص باید هماهنگ با موسیقی و همزمان با توقف آن از حرکت باز ایستد در حالی که دو پای خود را بر زمین قرار داده است. رقص همچنین باید پیوسته سر خود را حرکت دهد تا کلاه و پرهای روی آن در جنب و جوش باشند.

²⁵ Porc-épic

²⁶ Danse de l'herbe chez les hommes

²⁷ Omahas

۱۰. رقص سنتی مردان^{۲۸}

این رقص در ابتدای سده جاری در منطقه اوکلوهاما شکل گرفت. یعنی زمانی که مبتکران رقص سنتی برای جلب توجه تماشاگران از رقصان سرخپوست خواستند که لباس خود را تزیین کنند. این رقص از قوانین رقص سنتی گیاه پیروی می‌کند. رقص سنتی مردان با آهنگی تندتر و با حرکات بدنی و جست و خیز بیشتری صورت می‌گیرد. در این رقص نیز، رقص باید با موسیقی هماهنگ باشد و بتواند در لحظه مناسب متوقف شود.

۱۱. رقص تعقیب^{۲۹}

این رقص ویژه، تقلیدی است از حرکت مبارزی که در تعقیب شکار یا دشمن خویش است. رقص بطور هماهنگ با طبل با حرکات موزون بدنش زنگوله‌ها را به صدا در می‌آورد و در حالی که به سمت مرکز میدان متمایل است، سر و دستش را به شدت تکان می‌دهد. او در نقطه پایانی از حرکت باز می‌ایستد تا دوباره به محل آغاز رقص برگردد. در نوبت چهارم تکرار رقص، او یک رقص معمولی را به اجرا می‌گذارد.

۱۲. رقص سنتی زنان

در این رقص جلوه‌هایی از زیباترین لباس‌ها را می‌توان مشاهده کرد. پیراهن‌های بلند اغلب با مرواریدهای درشت، روبان و گوش ماهی تزیین می‌شوند. زنان همچنین کمربندی از مروارید یا صدف بر کمر می‌بندند، به موهایشان گل سر می‌زنند و گوشواره، شال گردن و سینه‌ریز به خود می‌آویزند. اکثر آنها شال، یک بادبزن از پر عقاب یا یک پر معمولی به همراه دارند. در این رقص زنانها با آهنگ طبل خم می‌شوند و بدن از بالا به پایین خم می‌شود و همزمان، پاها با ظرافت عوض می‌شوند.

۱۳. رقص شال تجملی^{۳۰}

لباس مورد استفاده در این رقص بجز شال عبارتست از یک پیراهن مجلسی تا پایین زانو، کفش مروارید دوزی شده و چکمه‌های متنوع به علاوه زیورآلات گوناگون. در این رقص جنب و جوش فراوانی وجود دارد و رقص، با پیروی از صدای طبل، باید چندین نوبت برقصد و پا عوض کند و در پایان در حالی که دو پای خود را بر زمین می‌گذارد از حرکت می‌ایستد.

۱۴. رقص زنگوله^{۳۱}

²⁸ Danse cérémonielle des hommes

²⁹ Danse du traqueur

³⁰ Danse du châle d'apparat

³¹ Danse des sonnailles

رقاصان پیراهنی بافته شده تا زیر زانو می‌پوشند، تعدادی زنگوله ریز و درشت روی هم سوار و به این لباس دوخته می‌شود. رقاصه‌ها هماهنگ با صدای طبل، تا حد ممکن با حرکتی بسیار آرام زنگوله‌ها را به صدا در می‌آورند. صدای زنگوله‌ها باید همزمان با پایان صدای طبل قطع شود.

۱۵. رقص گروهی^{۳۲}

این رقص در جشن پو، فعالیتی نسبتاً جدید محسوب می‌شود. رقصان برای حفظ هماهنگی باید حرکاتشان را با هم تنظیم کنند. ارزیابی کار رقصان بر اساس میزان هماهنگی، لباس و طراحی رقص صورت می‌گیرد.

ج) اشیاء مقدس^{۳۳}

یک پیشکسوت اهل مانیتوبا از روی لطف نمونه‌هایی از مجموعه اشیاء مورد استفاده در مراسم مقدسشان را به ما هدیه کرد. البته کاربرد این نمونه‌ها نباید به تمام قبایل تعمیم داده شود. محتوای کیسه درمانی ممکن است با توجه به تنوع فرهنگ‌های ملل نخستین بومی در ایالات متحده و کانادا بسیار متفاوت باشد. مأموران دولتی موظفند به پیشکسوتان قبایل منطقه خود مراجعه کنند و با اشیاء معنوی و آیین‌های رایج در هر محدوده آشنا شوند.

از جمله اشیایی که نزد سرخپوستان بسیار مصرف و غالباً یافت می‌شود، علاوه بر چپق می‌توان به بال و پر عقاب، قمقه‌های چرم سبز، طبل، صدف، گوش ماهی و پارچه‌های مخصوص دعا اشاره کرد.

چهار گیاه مقدس یعنی مریم‌گلی، سدر، گیاه خوشبوی وانیلاگراس، تنباکو یا کینی‌کینیک^{۳۴} (پوست درخت بید) اغلب در کیسه درمانی سرخپوستان قرار دارد که به گردن و یا لباس‌هایشان می‌آویزند. پیشکسوتان ممکن است اقلام دیگری را با خود حمل کنند مانند پنجه خرس که روی تسمه‌ای نصب می‌شود و یا نشان‌هایی که به عنوان هدیه در مراسم دریافت کرده باشند.

³² Danse par équipe

³³ Objets spirituels

³⁴ Kinnie-kinnick

این مطلب بخشی از ویژه نامه بومیان آمریکا است که در آدرس زیر قابل دسترس است